

Tlačová správa k výstave

320 stoličiek

Historická kolekcia Tatra nábytok Pravenec 1951 - 1991

Usporiadatelia:

Slovenské centrum dizajnu Bratislava
design factory Bratislava

Termín:

15. 11. – 4. 12. 2005

otvorené ut.-ne. 10.00 – 18.00 h

Miesto:

design factory, Bottova 2, 811 09 Bratislava

Kurátorka výstavy: Silvia Lutherová

Výstava prezentuje historickú kolekciu stoličiek z ohýbaného dreva z Tatra nábytku Pravenec, v ktorej sú zastúpené klasické thonetky aj moderné stoličky navrhnuté vynikajúcimi slovenskými dizajnérmi v 60. až 80. rokoch. Kolekcia vnikala v závode mnoho rokov ako archív typov vyrábaných sériovo, ale aj modelov, ktoré boli vytvorené len v niekoľkých exemplároch na výstavné účely. Po rozpade fabriky v polovici 90. rokov sa kolekcia akoby zázrakom uchovala v areáli fabriky. Bola objavená pri hľadaní stoličky Ladislava Gatiala, ocenenej v roku 1973, vďaka pánovi Silvestrovi Slošiarovi, technikovi a vedúcemu vývoja niekdajšej fabriky. Po dohovore s majiteľom a s pomocou združenia design factory sa zabezpečilo jej uchovanie a vystavenie pre verejnosť.

Kolekcia obsahuje stoličky navrhnuté dizajnérmi Ladislavom Gatialom, Štefanom Bílikom, Milošom Škriniarom, Pavlom Ondrom a Ondrejom Čverhom. Predstavuje jedinečnú kolekciu slovenského dizajnu, ktorá podáva zaujímavý a plastický obraz o dizajnérskej praxi určitého obdobia. Kolekcia svojím rozsahom je určená na umiestnenie do múzea dizajnu, ktoré však na Slovensku neexistuje. Cieľom organizátorov výstavy je preto oživiť myšlienku zriadenia múzea, ktorá už dávnejšie bola predmetom diskusií, dokonca bol na zriadenie múzea spracovaný projekt. Táto kolekcia i mnoho ďalších dizajnérskeho opusov z 20. storočia, ktoré nemajú priestor na uchovanie a dokumentovanie, sú apelom na povzbudenie aktivít smerujúcich k založeniu múzea.

Stoličky a ich dizajnéri

„Stoličky sa považovali za tvrdší návrhársky oriešok než ostatné druhy nábytku. Ich konštrukcia bola prvoradým východiskom, no zároveň formou i dekorom. Dizajnér tak musel naraz riešiť praktické a účelné, konštrukčné, tvarové aj estetické hľadisko. Preto sa navrhovaniu stoličiek venovalo len pár významnejších návrhárov na vývojovom oddelení.“
hovorí jeden z posledných dizajnérov Tatra nábytku Pravenec – Štefan Bílik.

Hoci sa mnohé domácnosti i verejné interiéry na Slovensku zariaďovali obľúbenými čalúnenými sedacími súpravami, stolíkmi či skrinkovými zostavami z produkcie Tatra nábytku, ťažiskom a pýchou podniku boli predovšetkým stoličky. Stoličky poskytovali priestor pre nasledovanie výnimočnej domácej tradície ohýbania dreva i pre experimentovanie s technológiou, konštrukčnými možnosťami a tvarovaním materiálu podľa aktuálnych tendencií.

Najnovšími prototypmi ohýbaných i rezaných stoličiek najrôznejšieho druhu – od jedálenských cez pracovné až po odpočinkové, sa podnik prezentoval na svetových aj domácich veľtrhoch (najmä v Kodani, Viedni, Moskve, Leningrade, Kolíne nad Rýnom, vo Fínsku a samozrejme v ČSSR), kde získavali obdiv i ocenenia vďaka progresívnosti, technickej a estetikej kvalite. Š. Bílik dnes potvrdzuje prvoradosť prispôsobenia formy stoličky anatómii ľudského tela: „Pri navrhovaní sme vždy mysleli najmä na pohodlnosť sedenia.“ Mnohé z víťazných vzorov boli zaradené do sériovej výroby a stali sa samozrejmom súčasťou nášho životného prostredia. Niektoré výnimočné kusy však nezodpovedali požiadavkám efektívnej sériovej výroby, a tak sa z nich stali výstavné modely, potvrdzujúce fantáziu a tvorivý potenciál podnikových dizajnérov. Slovom Š. Bílika, „Tieto kusy sa ukazovali návštevmám a tu a tam slúžili aj ako inováčná rezerva, z ktorej sa čerpala inšpirácia.“ A práve tieto jedinečné reprezentatívne kusy tvoria najhodnotnejšiu časť vystavenej unikátnej zbierky. Dnes majú pre nás nenahraditeľnú hodnotu nielen ako doklady histórie jedného z našich najvýznamnejších nábytkárskych podnikov, ale zároveň samé tvoria dejiny slovenského nábytkárskeho dizajnu.

(Silvia Lutherová)

História

Tatra nábytok Pravenec vzniká v dobe celoeurópskeho povojnového rozmachu priemyselnej výroby, kedy aj vo sfére nábytkárskej produkcie čoraz viac výrobkov potvrdzuje, že i sériovo vyrábané predmety môžu dokonale spĺňať náročné funkčné, estetické a ekonomické kritériá. Dizajnéri nábytku v mnohých krajinách Európy formulujú nový „humanizovaný“ variant funkcionalizmu, zdôrazňujúci „prírodnú estetiku“, uplatnenie prírodných materiálov, rozvíjanie nových možností tvarovania dreva a experimentovanie s novými materiálmi – plastmi. Vzhľadom na vznik nových technológií a uplatnenie nových materiálov vo výrobe nábytku v 50. či 60. rokoch by sa mohlo zdať, že obľúbenej, no predsa už zastaralej technike ohýbania dreva je koniec. No práve naopak. Typické vlastnosti ohýbaného nábytku, ako sú napríklad ekonomická úspornosť využívania materiálu, invenčnosť a vtipnosť tvarovania (niekedy až na hranici pevnosti), ľahkosť a skladnosť, ale najmä univerzálnosť dizajnérskeho riešenia, variabilnosť a kombinovateľnosť v interiéri, presne spĺňajú aktuálne požiadavky. Navyše, ohýbaný sedací nábytok vyhovuje nárokom novodobých výskumov v ergonómii, poskytuje širokú škálu možností zdravého a kultúrneho sedenia.

V Tatra nábytku vzniká výskumno-vývojové pracovisko, ktoré pohotovo reaguje na najaktuálnejšie tendencie vo vývoji interiéru. Niekoľko generácií dizajnérov nielen že tvorivo vychádza z thonetovskej tradície výroby, ale zároveň vytvára nové modely v aktuálnom tvarovom a konštrukčnom prevedení s individuálnym autorským rukopisom. Závod Pravenec sa postupne vyvíja v mohutný nábytkársky komplex, ktorý sa zaraďuje medzi najväčších veľkosériových výrobcov nábytku v Československu. Nosným výrobným programom sa stáva predovšetkým výroba stoličiek, určená vo veľkej miere aj na vývoz do zahraničia.

Po 40 rokoch úspešného fungovania, presnejšie v roku 1991, n. p. Tatra nábytok Pravenec ukončuje svoju výrobu a v roku 1992 je sprivatizovaný.

(Silvia Lutherová)

Kontakt:

pekarova@sdc.sk, 0905 356 611

hubova@sdc.sk, 0907 744 852

silvia.luther@hotmail.com, 0905 100 377

hrda@designfactory.sk, 0903 322 423

design factory, Bottova 2, 811 09 Bratislava, tel. +421 2 50201717, fax. + 421 2 50201777,

www.designfactory.sk